

Hoe genderinclusief zijn uw activiteiten?

Punten ter overweging...

DE INDIVIDUELE LEERLING

Het is belangrijk dat de meisjes en jongens die een bezoek brengen aan uw science centre of museum en aan W&T-onderwijsactiviteiten meedoen, niet het gevoel krijgen dat de activiteiten alleen geschikt zijn voor bepaalde soorten leerlingen. Daarom mag er bij de activiteiten geen sprake zijn van gegenderde vooronderstellingen. De volgende vragen kunnen daarbij een hulpmiddel vormen...

Welke relevante voorkennis hebben de leerlingen al?

Sluit uw activiteit aan bij wat de leerlingen al weten? Let op: verschillende leerlingen hebben een ander soort kennis.

Zo kan het onderwerp 'dinosaurussen' sommigen aanspreken vanwege wat ze al weten over archeologie, terwijl anderen het interessant vinden door wat zij weten over het massaal uitsterven van bepaalde diersoorten.

Welke interesses hebben leerlingen op het gebied van wetenschap/techniek?

Biedt uw activiteit ruimte voor diverse soorten onderzoek die aansluiten bij de verschillende manieren waarop de jongeren zijn geïnteresseerd in het onderwerp?

Zo kan een activiteit technologische onderzoeksaspecten, sociaal-wetenschappelijke aspecten, en ethische aspecten omvatten.

Is er bij de activiteit ook voldoende aandacht voor de specifieke details van de activiteit en het grotere geheel?

Zo zullen sommige leerlingen geïnteresseerd zijn in de bredere toepassing van wetenschap en techniek terwijl anderen juist geïnteresseerd zijn in de technologische details ervan.

Welke ervaringen hebben leerlingen met wetenschap/techniek?

Is ervoor gezorgd dat leerlingen geen sterk gegenderde activiteiten moeten doen die hun 'vrouwelijke' of 'mannelijke' identiteit verder zou kunnen versterken?

Zorg ervoor dat leerlingen verschillende soorten activiteiten moeten doen, bijv. data interpreteren en bespreken, verschillende standpunten innemen, je eigen standpunt verdedigen, consensus bereiken over iets (of niet), enz.

Omvat uw activiteit zoveel mogelijk de diversiteit van wetenschap en techniek?

Het beoefenen van wetenschap wordt vaak voorgesteld als één 'wetenschappelijke methode'. Maar iedere vorm van wetenschapsbeoefening heeft weer haar eigen onderzoeksmethoden die u kunt gebruiken bij uw activiteit.

Welke ervaring hebben leerlingen met science centres en musea?

Hebt u er rekening mee gehouden dat leerlingen bij musea/science centra te maken kunnen hebben gehad met uitsluiting op basis van gender?

Zo is bijvoorbeeld gebleken dat ouders tijdens een museumbezoek vaker aan jongens dan aan meisjes uitleg geven over wetenschap en techniek. Dit kan invloed hebben op de bereidheid van een leerling om mee te doen aan de activiteit.

Moedigt u alle leerlingen aan om in gelijke mate mee te doen, en legt u de lat voor alle leerlingen even hoog?

Sommige leerlingen kijken bijvoorbeeld eerst de kat uit de boom terwijl anderen direct iets roepen zonder eerst na te denken. Het is belangrijk dat de docent/begeleider rekening houdt met deze verschillen.

Op welke manier heeft het zelfbeeld of de identiteit van de leerling invloed op de activiteit?

Kunnen leerlingen bij uw activiteit op diverse manieren meedoen?

Sommigen zullen liever een plenaire discussie voeren, terwijl anderen liever in kleine groepjes werken.

Hoe genderinclusief zijn uw activiteiten?

Punten ter overweging...

DE INTERACTIE TUSSEN LEERLINGEN

Het is belangrijk dat u beseft dat interactie tussen leerlingen in uw science centre/museum ongelijkheid kan creëren en in stand kan houden. Hierbij gaat het onder andere om 'othering' (door bijvoorbeeld klasgenoten op een gegenderde manier te behandelen) of door een ondergeschikte rol te geven/aan te nemen (wanneer een leerling bijvoorbeeld de rol van 'notulist(e)' aanneemt om onderdeel van die groep uit te maken). Punten ter overweging...

Vereist uw activiteit op een evenwichtige manier verschillende kwaliteiten?

Houdt uw activiteit op een evenwichtige manier rekening met de leervoorkeuren van de deelnemers? Met andere woorden: omvat uw activiteit opdrachten die zowel denkvermogen als een praktische aanpak en ethische vaardigheden vergen?

Zo kan het uitvoeren van een experiment vooral motorische vaardigheden vereisen, terwijl het beoordelen van de ethische implicaties van een wetenschappelijke bevinding vooral vraagt om het nadenken over ethische argumenten.

Wat voor soort interactie vereist uw activiteit?

Omvat uw activiteit verschillende vormen van interactie?

Het is bijvoorbeeld belangrijk dat de activiteit zowel individueel werk, groepswork als werk in tweetallen omvat.

Hebben de verschillende rollen bij de activiteit een gelijke status, of wordt er gewisseld tussen de rollen (om 'othering' en ondergeschikte posities te voorkomen)?

Als de activiteit bijvoorbeeld experimentele, leidinggevende of secretariële taken omvat, is het belangrijk dat de deelnemers deze taken om de beurt vervullen.

Met welke rolmodellen krijgen de leerlingen te maken?

Versillen de bij uw activiteit betrokken docenten en/of wetenschappers/onderzoekers qua persoonlijkheid? Meisjes en jongens worden vooral geïnspireerd door rolmodellen waarmee ze zich psychologisch verwant voelen. Anders kan het gebeuren dat de normen die de ander stelt, weerstand bij de meisjes en jongens oproept.

Zo houden 'career dating'-activiteiten vaak een ontmoeting met een wetenschapper/onderzoeker in. In dat geval is het belangrijk dat de deelnemers niet alleen 'topwetenschappers' ontmoeten maar een heel divers scala van mensen die verschillen qua karakter, gender en loopbaan. Het is ook belangrijk om te beseffen dat vrouwen een rolmodel kunnen zijn voor jongens en mannen een rolmodel kunnen zijn voor meisjes.

Hoe genderinclusief zijn uw activiteiten?

Punten ter overweging...

OP HET NIVEAU VAN UW SCHOOL

In veel gevallen is er bij organisaties in de praktijk sprake van genderboodschappen. Deze boodschappen kunnen stilzwijgend deel gaan uitmaken van de logica van een organisatie, waardoor het voor u als individuele docent moeilijk is deze boodschappen op het spoor te komen en ernaar te handelen. Als u zich echter bewust bent van mogelijke gendereffecten hiervan, kunt u deze tegengaan of omzeilen. Punten ter overweging...

Op welke manier heeft de belangrijkste missie van uw science centre of museum invloed op uw activiteit?

Benoemt u in het contact met de leerlingen expliciet de sociaal-wetenschappelijke rol van uw organisatie (bijv. onderwijs, het creëren van belangstelling), en welke invloed dit heeft op de activiteiten?

Als de missie bijvoorbeeld luidt: 'Wij willen de nieuwsgierigheid prikkelen en wetenschap- en techniekonderwijs stimuleren door het aanbieden van leuke, praktische ervaringen' wordt daarmee een specifieke context gecreëerd voor bepaalde vormen van wetenschapsbeoefening, waardoor bepaalde soorten leerlingen kunnen worden uitgesloten.

Hebt u erover nagedacht hoe de missie van de organisatie aansluit bij de mogelijkheden die uw activiteit biedt ten aanzien van genderinclusiviteit?

Is het bijvoorbeeld mogelijk om de doelstellingen 'leuk' en 'praktisch' (zie bovengenoemd voorbeeld) te vertalen in activiteiten die meer verschillende soorten leerlingen aanspreken?

Wat is de benadering van uw organisatie van wetenschap, bèta en techniek, en hoe is dit terug te vinden in uw onderricht?

Hebt u erover nagedacht hoe de benadering die uw organisatie van wetenschap, bèta en techniek heeft, verschillende leerlingen op verschillende manieren kan aanspreken?

Zo zal de pedagogische aanpak van 'zelf dingen ontdekken' goed werken voor meer extraverte persoonlijkheden die het leuk vinden om te experimenteren en risico's te nemen, terwijl de pedagogische aanpak die sommige musea hanteren wellicht geschikter is voor introverte persoonlijkheden die graag observeren en over dingen nadenken.

Richt uw organisatie zich op een bepaalde wetenschappelijke discipline, en wordt deze op een bepaalde manier in de organisatie vertegenwoordigd?

Hebt u erover nagedacht hoe u de discipline op een evenwichtige manier kunt integreren in uw activiteit?

Het is bijvoorbeeld makkelijk om natuurkunde als 'hard' te bestempelen en biologie als 'zacht'. Maar alle wetenschappelijke disciplines hebben ingebouwde dualismen, zoals hard versus zacht. W&T-onderwijsactiviteiten waarbij deze dualismen zijn geïntegreerd, zijn inclusiever ten aanzien van meer verschillende soorten leerlingen.

Voor welk soort activiteiten is de ruimte geschikt?

Zorg ervoor dat de fysieke leeromgeving geschikt is voor de geplande activiteiten.

Tentoonstellingsruimtes, laboratoria, ontdekkingsruimtes en leesruimtes zijn voor andere soorten activiteiten geschikt. Zo is er bij veel tentoonstellingen bijvoorbeeld maar één plaats waar je kunt zitten, zodat ze vooral geschikt zijn voor individuele activiteiten. Voor groepswork is het belangrijk dat de fysieke ruimte hiervoor geschikt is.

Hoe genderinclusief zijn uw activiteiten?

Punten ter overweging...

OP HET NIVEAU VAN CULTUUR EN MAATSCHAPPIJ

Genderidentiteit wordt gevormd en beïnvloed door de cultuur en maatschappij waarin organisaties, docenten en leerlingen zijn ingebed. Het is moeilijk, zo niet onmogelijk, voor u om deze voorwaarden te veranderen, maar ook hier geldt: wanneer u zich ervan bewust bent, kunnen de effecten ervan worden gecompenseerd of tegengegaan. Punten ter overweging...

Voor welk soort activiteiten is de ruimte geschikt?

Hebt u er rekening mee gehouden dat er in het publieke domein vaak een gegenderd beeld wordt gecreëerd van wetenschap en techniek? Als u hierbij wilt aansluiten (om bijv. interesse te wekken in de activiteit) moet u erover nadenken hoe op andere dan de bekende manieren kan worden deelgenomen aan de activiteit.

Tentoonstellingsruimtes, laboratoria, ontdekkingsruimtes en leesruimtes zijn voor andere soorten activiteiten geschikt. Zo is er bij veel tentoonstellingen bijvoorbeeld maar één plaats waar je kunt zitten, zodat ze vooral geschikt zijn voor individuele activiteiten. Voor groepswork is het belangrijk dat de fysieke ruimte hiervoor geschikt is.

Wat zijn de belangen van de stakeholders en welke invloed heeft dat op de activiteit?

Hebt u rekening gehouden met hoe stakeholders gender impliciet dan wel expliciet ter sprake brengen (ministeries, politiek, subsidiegevers, belangengroepen, enz.) en de mogelijke effecten die dit op de activiteit heeft?

Zo is de campagne Wetenschap: echt iets voor meisjes! een goed voorbeeld van hoe een bepaald genderconcept binnen de EU een significant, beslissend effect heeft op de content en activiteiten op de website.

Wat zijn de culturele beperkingen van de activiteit?

Hebt u rekening gehouden met de vraag hoe 'wetenschap en techniek' in de context van uw land wordt gedefinieerd: wat valt erbinnen en wat valt erbuiten? Ga na of de activiteit meer soorten leerlingen aanspreekt als er wordt gekozen voor een breder concept van 'wetenschap en techniek'.

Zo kun je in Italië met een vooropleiding met klassieke talen natuurkunde studeren. In Denemarken moet je echter wiskunde in je pakket hebben om natuurkunde te studeren. Dit heeft tot gevolg dat in Italië meer meisjes natuurkunde gaan studeren dan in Denemarken.